

Зборник на трудови

Прва Малореканска летна школа

По ѱаѱекиѱе на Дичо Зограф, уредник Сашо Цветковски

Издавач Македонската академија на науките и уметностите, Скопје 2021, 3-199 стр.

Професионалните и научните интереси на ИЦКН „Цветан Грозданов“ при МАНУ, кој го истражува и го проучува опусот на Дичо Зограф и објави неколку значајни монографии, поврзани со делото на овој зограф и со интересот на роднокрајните здруженија за афирмирање, промоција и презентирање на севкупното наследство на Дичо Зограф, резултираа со заедничкиот проект кој, во форма на научно-едукативна летна школа *По патеките на Дичо Зограф*, првпат се одржа во 2020 година.

Не случајно, 2020 година беше јубилејна година, кога Бигорскиот манастир го прославуваше милениумското постоење, 1000 години од основањето на манастирот во 1020 година. Бигорскиот

манастир, низ својата долга историја, бил црковно средиште и духовно јадро на дебарско-мијачкиот крај – што посебно доаѓа до израз во XVIII и XIX век, кога манастирот се издига во главното и најпочитуваното култно место на Мијаците од малореканскиот крај, но и место каде што Дичо, уште како момче, го учел и го усовршувал зографскиот занает кај двајцата, тогаш најдобри зографи Михаил и Димитар (Данил) од Самарина. Дичо, како младо момче од Бигорскиот манастир, тргнува во придружба на зографот Михаил кога тој ги започнува зографските работи во црквата „Св. Ѓорѓи“ во Лазарополе. За нас, тоа беше дополнителен мотив и поттик во оваа значајна и јубилејна година за Бигорскиот манастир да ја засноваме и

да почнеме со нашата научно-едукативна школа *По патеките на Дичо Зограф*.

Зборникот на трудови од Првата малореканска школа се состои од научни текстови кои произлегоа од предавањата со кои учесниците на школата беа обврзани да ги презентираат во рамките на попладневните научни сесии во Бигорскиот манастир. Тоа се научни трудови кои третираат дела на малку познати македонски зографи, како и дела од уметничката ризница на Бигорскиот манастир. (С. Цветковски, *Житијната икона на св. Јован Крстител од ризницата на Бигорскиот манастир (The Hagiographical icon of st. John the Baptist at the artistic treasury of the Bigorski monastery)*, 19-44; А. Василески, *Прилог кон проучувањето на творештвото на зографот Анастас Константинов од Магарево (Contribution to the study of the work of zograf Anastas Konstantinov from Magarevo)*, 45-66; Д. Николовски, *Зографот Димитрија Скоп-*

скаго (The painter Dimitrija from Skopje), 67-98; В. Ѓоргиев-Лиќин, *Григориј зограф Пецанов од Струмица, живот и творештво (Grigorij zograf Pecsánov from Strumica)*, 99-129; С. Крстиќ, *Творештвото на Дебарските зографи во Кумановско (The art of Debar painters in Kumanovo area)*, 130-166; *јеромонах Кирил Деловски, Јован Дебранин (историографски истражувања)*, 167-188; *Од летната школа 189-199*).

Тематски, тие произлегуваат од основните научни и програмски определби на Школата, посебно место да им се даде на македонските зографи од XIX век, покрај на дебарско-мијачките зографи, да се презентираат и да се објавуваат дела на зографи и од другите краеве на Македонија. Низ овој научен пристап, со текот на времето би се оформила и база за посериозни истражувања на уметноста на XIX и на времето на преродбата.

Сашо Цветковски